

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Problematika pojištění v případě teroristického útoku

Martina Čápková

**Bakalářská práce
2011**

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vykonala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 17. 4. 2011

Martina Čápová

Poděkování:

Ráda bych poděkovala Ing. Zdeňku Řízkovi, vedoucímu práce, za cenné rady, poskytnutou pomoc a věcné připomínky, které přispěly k zhotovení této bakalářské práce.

Poděkování patří všem organizacím, díky jejichž kladnému přístupu mohla tato práce vzniknout.

Zvláštní poděkování bych ráda věnovala rodině za podporu a pomoc během studií.

ANOTACE

Bakalářská práce „Problematika pojištění v případě teroristického útoku“ pojednává o dostupnosti ochrany následků teroristických akcí v oblasti pojištění na území České republiky. V první části jsou vysvětleny pojmy související s danou problematikou. Ve druhé části je ujasněno, co je myšleno pod pojmem pojištění terorismu. Ve třetí části se zabýváme zjištěním dostupnosti krytí rizik způsobených teroristickým útokem na českém pojistném trhu. Čtvrtá část ukazuje index ohrožení terorismem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pojištění, terorismus, pojištění terorismu, index teroristické hrozby

TITLE

The problems of insurance in case of terrorist attack

SUMMARY

The bachelor thesis „The problems of insurance in case of terrorist attack“ discusses the availability of protection of terrorist activities in the field of insurance in the Czech Republic. The first section explains the concepts related to that topic. It is made clear what is meant by the term terrorism insurance in the second part. The third part deals with finding the availability of coverage of risks of terrorist attack on the Czech insurance market. The fourth part shows the index of threats from terrorism.

KEY WORDS

Insurance, terrorism, terrorism insurance, index of terrorist threat

Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
ETA	Euskadi Ta Askatanusa – baskická reparativní organizace
LVZ	Léčebné výlohy v zahraničí
NCBR	Jaderné, chemické, biologické, radiační
OSN	Organizace spojených národů
TRI	Terrorism Risk Index
TRIA	Terrorism Risk Insurance Act
TRIREA	Terrorism Risk Insurance Revision and Extension Act

Seznam obrázků

Obr. č. 1	Vztah četnosti a závažnosti rizika
Obr. č. 2	Vztahy pojistitel, pojistník, pojištěný
Obr. č. 3	Index teroristické hrozby
Obr. č. 4	Barevné stupně Homeland Advisory System
Obr. č. 5	Mapa rizika terorismu

Seznam tabulek

Tab. č. 1	Zaměření kontaktovaných pojišťoven
Tab. č. 2	Vyjádření oslovených pojišťoven
Tab. č. 3	Limity pojistného plnění LVZ spojené s terorismem u pojišťoven Allianz a Kooperativa (v Kč)
Tab. č. 4	Pojistné krytí produktu CHARTIS Traveler (v Kč)
Tab. č. 5	Nejnavštěvovanější země českými turisty (v tis.)
Tab. č. 6	Počet cest do Spojeného království a Španělska v letech 2003 – 2009 (v tis.)
Tab. č. 7	Počet cest do Egypta
Tab. č. 8	Výsledky členů ČAP – cestovní pojištění (v tis. Kč)

Seznam grafů

Graf č. 1	Vývoj předepsaného pojistného a HDP (meziroční změny v %)
Graf č. 2	Předepsané pojistné za rok 2010 pojišťovny Allianz, a. s., (v tis. Kč)
Graf č. 3	Předepsané pojistné za rok 2010 Kooperativa pojišťovna, a. s., (v tis. Kč)
Graf č. 4	Počet cest do Spojeného království a Španělska v letech 2003 – 2009 (v tis.)

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	7
Seznam obrázků.....	7
Seznam tabulek.....	7
Seznam grafů.....	7
Úvod.....	10
1 Vymezení pojištění.....	11
1.1 Riziko.....	11
1.2 Vývoj pojištění.....	14
1.2.1 Vývoj pojištění na území ČR.....	14
1.3 Dělení pojištění.....	15
1.4 Účastníci pojistného vztahu.....	16
1.5 Pojmy spojené s pojištěním.....	17
1.6 Podmínky pro existenci pojištění.....	19
2 Terorismus.....	20
2.1 Vývojové formy podob terorismu.....	20
2.2 Demonstrativní a destruktivní terorismus.....	21
2.3 Teroristické útoky.....	21
2.3.1 Příklady teroristických útoků.....	22
3 Pojištění proti terorismu.....	24
3.1 Pojištění proti terorismu podle zemí.....	25
4 Dostupnost pojištění v případě teroristického útoku v ČR.....	27
4.1 Odpovědi oslovených pojišťoven.....	28
4.2 Pojišťovna Allianz, a. s.....	30
4.2.1 Pojištění proti terorismu v pojišťovně Allianz.....	31
4.3 Kooperativa pojišťovna, a. s.....	32
4.3.1 Pojištění proti terorismu v Kooperativa pojišťovna, a. s.....	33
4.4 Pojišťovna Chartis Europe, s. a.....	34
4.4.1 Pojištění proti terorismu v pojišťovně CHARTIS EUROPE s. a.....	35
4.5 Porovnání pojištění proti terorismu.....	36

5	Index ohrožení terorismem	38
5.1	Index teroristické hrozby	38
5.2	Expertíza rizika terorismu na pojišťovnictví	41
5.3	Nejnavštěvovanější země českými turisty	42
	Závěr	47
	Použitá literatura	48

Úvod

Každý z nás jistě alespoň jednou slyšel o tom, že se někde ve světě stal teroristický útok. Na zřetel jsme tuto hrozbu začali více brát, po útocích 11. září 2001 ve státech New York a Virginie v USA. Následkem těchto teroristických akcí zemřelo téměř 3 000 lidí. Lidé začali mít strach a o terorismus a o hrozbu, kterou představuje, se začali více zajímat. Přijala se různá opatření a to jak bezpečnostní, tak ekonomická. Další teroristické akce byli např. Madrid roku 2004, teroristické útoky v Londýně roku 2005, Španělsko 2009 a v neposlední řadě i nepokoje v Egyptě, kterých jsme byli svědky na přelomu roku.

Je však možné se proti těmto rizikům chránit? Jistá ochrana proti těmto rizikům je poskytována formou pojištění. Jak je na tom s touto problematikou český pojistný trh, jsem se snažila zjistit v této práci. Důvodem výběru tohoto tématu byl osobní zájem autora zjistit, zda je možné se proti tomuto riziku na území České republiky pojistit.

Cílem bakalářské práce je zjistit dostupnost pojištění v případě teroristického útoku na území České republiky, a to jak v oblasti pojištění osob, tak i pojištění majetku. Práce se zaměří na postoj pojišťoven na českém pojišťovacím trhu k tomuto problému a jejich ochotu ho řešit.

První kapitola je věnována definování pojmů souvisejících s pojištěním a teorii k pojistné problematice. Druhá definuje pojem terorismus a hrozbu, kterou představuje. Třetí kapitola je zaměřena na pojištění proti terorismu. Co to pojištění terorismu je a jak se k tomuto problému staví některé země. V další části je již zmíněna dostupnost pojištění proti riziku terorismu na území České republiky. V závěrečné kapitole je rozebrán index ohrožení terorismem, reakce lidí v oblasti cestovního ruchu na teroristické akce a vlastní zhodnocení situace.

K vypracování bakalářské práce byly použity metody – analýza, syntéza, dedukce a komparace.

1 Vymezení pojištění

V životě každého jedince se vyskytují nahodilé události, jako jsou například úrazy, krádeže, poškození majetku a jiné. Je třeba se s těmito událostmi vyrovnat, a úkolem pojistitele, tedy pojišťovny, je snížit dopad těchto událostí na každého pojištěného v rámci jím uzavřeného pojištění. Člověk se uzavřením pojistné smlouvy snaží snížit finanční dopady pojistných událostí. Pojistnou událostí je nahodilá skutečnost blíže uvedená v pojistné smlouvě.

Obecně můžeme konstatovat, že pojištění je stanovení pojistného nebezpečí, tedy možné příčiny vzniku pojistné události, a na základě pojistného rizika, míry pravděpodobnosti vzniku pojistné události vyvolané pojistným nebezpečím, finančně zajistit všechny zúčastněné pojistným plněním během pojistné události na základě pojistné smlouvy. Je to systém, který snižuje dopad různých nežádoucích událostí pro pojištěného, na jehož život, zdraví či majetek se pojištění vztahuje. Tyto „nežádoucí události“ jsou různého charakteru a různě intenzivně se dotýkají jedince – člověka. Jsou to například: běžné úrazy i trvalé následky, poškození majetku, loupeže i krádeže, rizika hrozící během podnikání, neúmyslné škody způsobené na majetku třetí osoby a škody na zdraví a životě, ztráta výtěžku při nemoci nebo po ukončení aktivní činnosti, náklady na léčení včetně hospitalizace, zákonná pojištění (podložená zákonem jako je odpovědnost z provozu silničního motorového vozidla) a další. Pojištění je v zásadě závazek pojistitele, který má za úkol pokrýt nahodilé potřeby pojištěných jedinců nebo i právních subjektů (organizací) a kolektivů při určitých, většinou přesně vymezených činnostech.

[6, str. 11]

1.1 Riziko

Lidé jsou ovlivňováni působením nahodilých sil a nepředvídaných událostí. Tyto události mohou mít kladné, ale i negativní důsledky.

Riziko je nejistota, která se dá měřit a kterou lze určit pomocí výpočtu. Riziko je chápáno jako možnost vzniku události s výsledkem odchylným od cíle s určitou objektivní pravděpodobností.

V závislosti na povaze příslušného jevu mohou realizací příslušného rizika vzniknout:

- výhradně negativní odchylky od cíle, kdy mluvíme o tzv. *čistém riziku*

- záporné i kladné odchylky od cíle, jde o tzv. *spekulativní riziko* (sázení, spekulace na burze podnikání atd.), kdy je příslušným subjektem riziko dobrovolně podstupováno.

U čistého rizika můžeme sledovat stránku subjektivní a objektivní. Objektivní riziko je dáno nezávisle na lidech (blesk, přírodní katastrofa a další). Subjektivní riziko existuje v závislosti na činnosti lidí, ať už vědomé či nevědomé (žhářství, riskantní jízda řidiče).

Riziko je úzce spjato s pojištěním. V pojištění jde o přesun rizika na pojistitele. Škodové pojištění se zabývá pouze čistými riziky. [2, str. 9,10]

Další dělení je dle hlediska vzniku náhodných potřeb, kde rozlišujeme rozměry rizika, které poukazují na vlastnosti jednotlivého rizika¹:

- **okamžik realizace** – rozměr, který má každé riziko. Kdyby bylo známo, kdy se události uskuteční, nešlo by o riziko, nýbrž o jistotu. Vznik náhodné události je spojen s určitým časovým okamžikem (např. požár, smrt), nebo trvá určité období (nemoc, přerušení provozu).
- **Výskyt realizace rizika** – rozměr, který lze sledovat pouze u rizik s absolutní nahodilostí (pro některá rizika je typické, že se musí uskutečnit a nejisté je pouze kdy – např. smrt člověka, jedná se o rizika s relativní nahodilostí). Pro rizika s absolutní nahodilostí je naopak typické, že se realizovat mohou, ale nemusí (např. požár).
- **Rozsah realizace rizika** – rozměr, který mají pouze ta rizika, která se mohou realizovat nejen plně, ale i částečně (na druhé straně jsou rizika, která se realizují pouze plně, tedy celkově).

Uvedené rozměry rizika při uplatnění pojištění pro krytí rizik určují konečnou konstrukci pojistného produktu.

Velikost rizika

Určování velikosti rizika vychází ze dvou charakteristik, kterými jsou pravděpodobnost realizace rizika, tzv. četnost a velikost důsledků při realizaci rizika, tzv. závažnost.

Četnost rizik je frekvence výskytu ve sledovaném období. Závažnost rizik je velikost škody spojená s realizací rizika.

¹ Zdroj [3, str. 17]

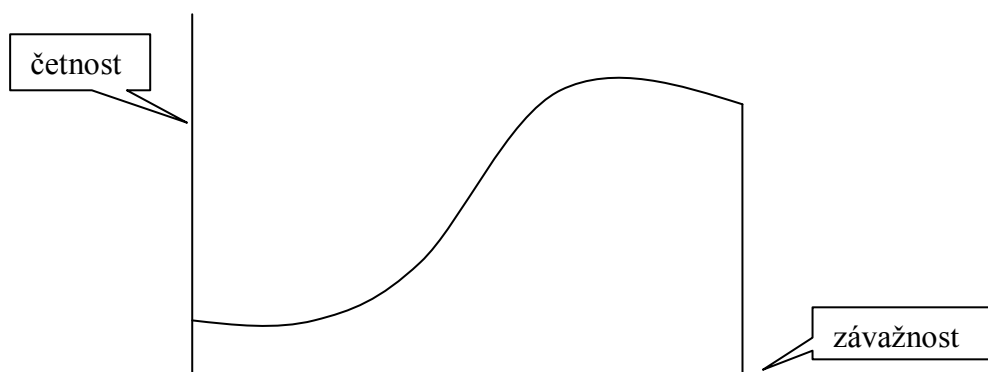
Následné čtyři kombinace ukazují možnosti vzájemných vztahů těchto dvou charakteristik, jsou to:

- riziko se realizuje zřídka a při realizaci vznikají škody malého rázu, a to v případě kdy je nízká četnost a nízká závažnost rizika
- u rizika dochází k časté realizaci, ale s malými škodami v důsledku realizace rizika, pokud je vysoká četnost a nízká závažnost rizika
- riziko se uskutečňuje zřídka, ale realizace znamená vysokou škodu, pokud je nízká četnost a vysoká závažnost rizika
- riziko se uskutečňuje často a jeho realizace je spojena s velkými škodami, v případě kdy je vysoká četnost a vysoká závažnost rizika.

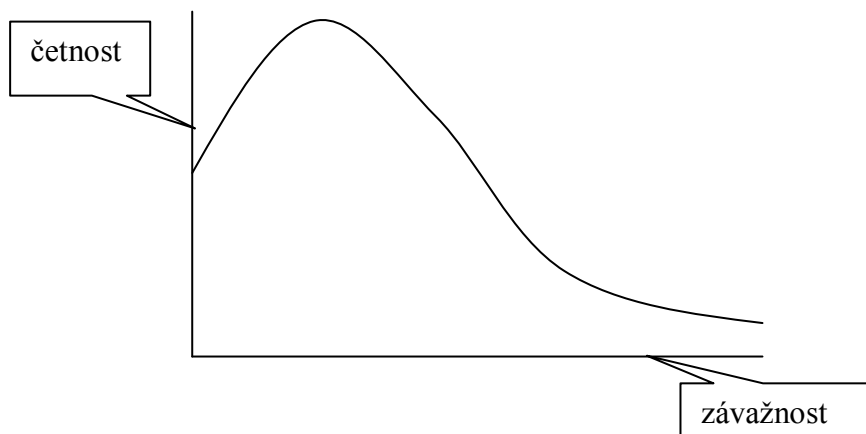
Rozhodnutí o uskutečnění pojištění může být jednodušší po zvážení kvantifikace rizika, tedy po srovnání četností a závažnosti rizik.

Obr. č. 1 Vztah četnosti a závažnosti rizika

a, nízká četnost a vysoká závažnost

b, vysoká četnost a nízká závažnost

Zdroj: [3, str. 19]

Z grafu b, je patrné, že s rostoucí závažností škod klesá četnost výskytu rizika. Tento závěr vyplývá z životních situací, kterých jsme svědky každý den. Po silnicích jezdí mnoho aut se škrábanci nebo promáčklým blatníkem, ale se závažnějšími nehodami se lidé tak často neseškávají.

1.2 Vývoj pojištění

První úvahy o pojištění je možné najít již ve středověku. Mezi prvními pojištěními bylo pojišťování lodí a lodních nákladů, a to již na přelomu 14. a 15. století. V 15. století vznikly první pojišťovací ústavy nejen pro lodní přepravu a s tím spojená rizika, ale také k pojištění proti škodě vzniklé požárem nemovitosti.

Skutečný rozmach v pojištění začíná od druhé poloviny 17. století, kdy se také začal v západní Evropě rozvíjet opravdový zámořský obchod. Šlo tedy o pojištění individuální, založené na soukromoprávní smlouvě. [6, str. 12]

Ve druhé polovině 18. století vznikají pojišťovny, a to především ve formě vzájemných pojišťoven. Hlavními pojistnými odvětvími, která se v tomto období uplatňují, jsou pojištění požární, pojištění námořní a pojištění životní a to zejména krytí rizika úmrtí).

1.2.1 Vývoj pojištění na území ČR

V českých zemích byla založena první pojišťovací instituce v roce 1827 pod názvem První Česká vzájemná pojišťovna se sídlem v Praze. Následovala ji Moravskoslezská vzájemná pojišťovna v Brně, a to roku 1830. V dalších letech se k nim postupně přidávaly další pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé, jako např. Pojišťovna Slavila, Koruna, Patria, Praha.

Období mezi lety 1918-1938 lze nazvat obdobím rozvoje existujících pojišťoven a vznikem nových pojišťovacích institucí, jako např. Union, Legie, Merkur a další. Hospodářská krize ve třicátých letech způsobila zpomalení rozvoje pojišťoven.

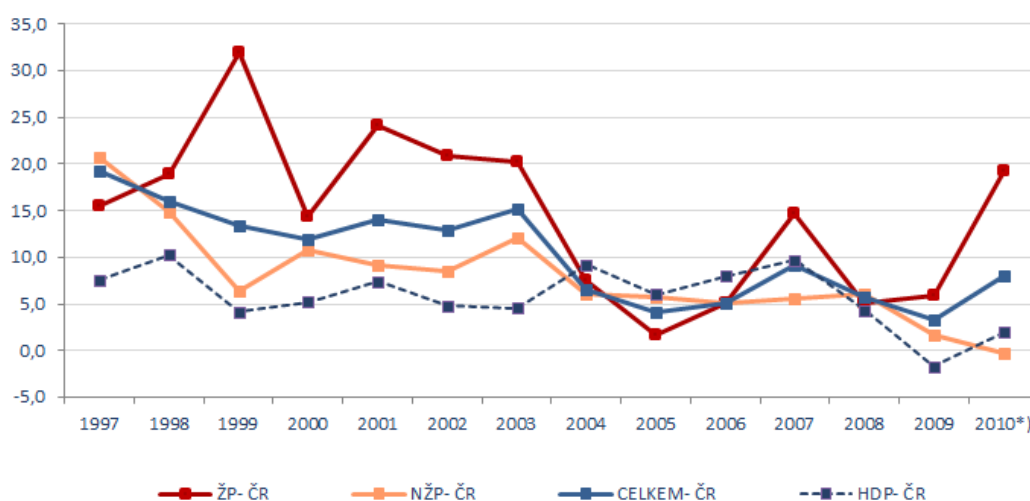
V roce 1945 došlo ke znárodnění více než 700 pojišťoven. Roku 1948 se vytvořil monopol jediné pojišťovny. Tou byla Československá pojišťovna, n.p., která byla v roce 1953 změněna na Státní pojišťovnu - státní pojišťovací ústav. V roce 1969 byla rozdělena Státní pojišťovna na Českou státní pojišťovnu a na Slovenskou státní pojišťovnu.

Po roce 1989 došlo ke změně české ekonomiky, a to z centrálně plánovaného hospodářství na hospodářství tržní. Objevily se zde snahy o vytvoření konkurenčního prostředí, ve kterém by bylo možné pojistné služby poskytovat obyvatelům a podnikatelům.

Pojišťovny, které fungují na českém pojistném trhu, mají široký sortiment služeb a to v oblasti životního i neživotního pojištění. Pojišťovny poskytují ochranu a pojistné služby na základě přání a potřeb svých klientů. [7]

Na následujícím grafu je ukázán vývoj předepsaného pojistného na území České republiky v letech 1997 až 2010. Graf je rozdělen na životní a neživotní pojištění, a pojištění celkem.

Graf č. 1 Vývoj předepsaného² pojistného a HDP (meziroční změny v %)

Zdroj: [Česká asociace pojišťoven, zdroj:11]

1.3 Dělení pojištění

Na pojištění se dá nahlížet z různých hledisek. Jedním z hledisek může být hledisko právní. Podle něho se pojištění dělí:

- **dobrovolné**, které si každý uzavírá dle svého uvážení, a
- **povinné pojištění**, u kterého je povinnost pojištění dána zákonem,
 - o smluvní povinné pojištění, např. povinné ručení u osobních automobilů
 - o zákonné pojištění, např. sociální a zdravotní pojištění.

² Předepsané pojistné – je to pojistné, které je stanovené na dohodnuté pojistné období. Neuhrazením ve stanovené lhůtě zaniká a pojišťovna má nárok na dlužné pojistné. Je to ukazatel úrovně, obsahu a rozsahu pojistného trhu. Jedná se o jeden z ukazatelů výkonnosti komerční pojišťovny.

Dalším a zřejmě nejběžnějším rozdělením pojištění je podle pojistných odvětví nebo také podle druhu krytých rizik. A to na životní a neživotní pojištění.

Životní pojištění, je pojištěním určeným pro fyzické osoby. V tomto druhu pojištění lze pojistit riziko smrti nebo riziko dožití, popřípadě obě najednou.

[5, str. 46]

Neživotní pojištění zjednodušeně řečeno zahrnuje všechny ostatní druhy pojištění. Neživotní pojištění se dá rozdělit do těchto kategorií:

- neživotní pojištění osob, tj. např. úrazové pojištění, pojištění nemoci a další,
- majetková pojištění, sem patří pojištění domácností, budov, havarijní pojištění a jiné,
- pojištění odpovědností, a to pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorového vozidla, pojištění odpovědnosti za škody při výkonu povolání apod.,
- pojištění právní ochrany,
- cestovní pojištění, to je kombinace různých druhů neživotního pojištění potřebných při cestování, např. kombinace zdravotního, úrazového, zavazadel, odpovědnosti za škody a další. [1, str. 135]

Hlavním zdrojem v problematice pojištění je v zákon o pojištění, tj. zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví. V tomto zdroji je i dělení pojištění³, které příkládám v příloze tohoto dokumentu.

1.4 Účastníci pojistného vztahu

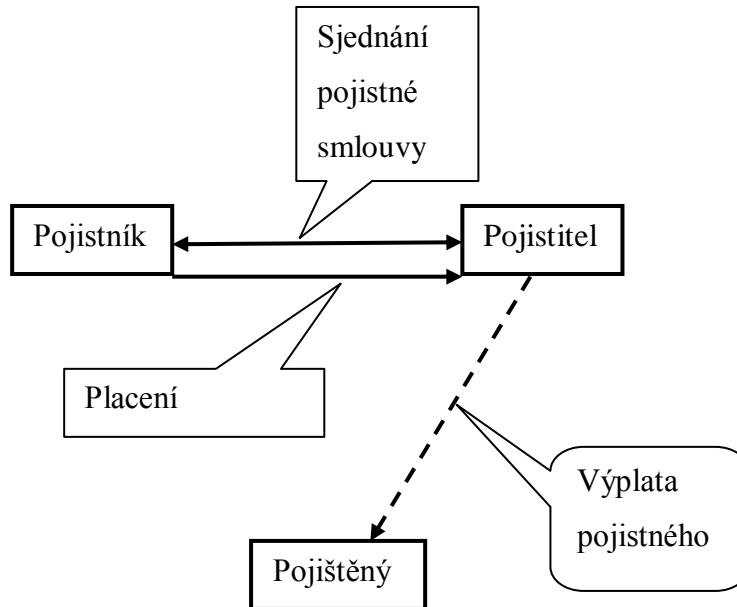
Vzhledem k užívaným termínům považuji za nutné vymezit zde několik nejvíce používaných pojmů spojených se sjednáním pojistného vztahu. Tyto pojmy jsou:

- **Pojistitel** – právnická osoba, která má oprávnění poskytovat pojištění, tj. pojišťovna případně jiná instituce, které bylo uděleno povolení k poskytování pojištění.
- **Pojistník** – fyzická nebo právnická osoba, která uzavřela pojistnou smlouvu s pojistitelem a která se v uzavřené smlouvě zavázala platit pojistné na pojistnou ochranu.
- **Pojištěný** – osoba, na jejíž majetek, odpovědnost za škody, život či zdraví se sjednané pojištění vztahuje. Je to osoba, které vzniká na základě uzavřené pojistné smlouvy právo na pojistné plnění, a to bez ohledu na to, zda pojištění sjednala sama

³ Příloha č. 1

či jiná osoba, tzv. pojistník. Jako příklad je pojištění mládeže, kde pojistníkem je jeden z rodičů dítěte a pojištěný je dítě, v jehož prospěch, je pojištění sjednáno.

Obr. č. 2 Vztahy pojistitel, pojistník, pojištěný

Zdroj: [3, str. 41]

1.5 Pojmy spojené s pojištěním

Pojistný produkt

Pojistný produkt je určitý druh pojištění. Vztahuje se na pojistná nebezpečí nebo na vymezené objekty pojištění. Pojistný produkt lze dělit a to podle délky pojistné doby, podle způsobu placení, podle formy pojištění, podle uzemní platnosti, podle pojistných nebezpečí do pojištění zahrnutých.

Pojistné podmínky

Pojistné podmínky obsahují právní úpravu konkrétního pojistného produktu. V praxi se uplatňují všeobecné a tzv. zvláštní pojistné podmínky.

Všeobecné pojistné podmínky⁴

Všeobecné pojistné podmínky jsou pojistné podmínky pro určitý pojistný produkt. Všeobecné pojistné podmínky určují charakteristiku pojmu pojistná událost (vymezení rizik krytých v rámci daného pojistného produktu včetně výčtu výluk z pojištění), způsob uzavření pojistné smlouvy, začátek, dobu trvání a ukončení pojištění, výluky z pojištění, předmět pojištění, podmínky poskytování a způsob propočtu velikosti pojistného plnění. Jsou součástí pojistné smlouvy.

Pojistná smlouva

Tato smlouva představuje právní dokument, který završuje dvoustranný právní akt, na jehož základě vzniká smluvní pojištění fyzických a právnických osob. Pojistná smlouva se vyhotovuje v písemné formě a to vždy podle platných právních předpisů. Smlouva a všechny podmínky v ní dohodnuté jsou závazné jak pro pojišťovnu, tak pro druhou stranu. V některých případech se může pojistná smlouva vzniknout i bez písemné smlouvy. Touto smlouvou se pojistitel zavazuje poskytnout pojistné plnění ve sjednaném rozsahu, v případě, že nastane pojistná událost.

Pojistná doba

Pojistnou dobou nazýváme dobu, na kterou je pojištění v pojistné smlouvě sjednáno. Pojištění může být sjednáno na dobu určitou, tzn. ve smlouvě je stanoven termín konce platnosti smlouvy, např. dosažení 18 let věku pojištěné osoby, nebo je pevně stanovena délka platnosti smlouvy, např. 5 let. Pojištění lze sjednat i na dobu neurčitou.

Vznik pojištění

Pojištění vzniká prvním dnem po uzavření pojistné smlouvy. Pojistná smlouva musí mít písemnou formu. V případech kdy se pojištění uzavírá na dobu kratší než 1 rok, je možné sjednat pojištění i bez písemné smlouvy.

Zánik pojištění

K zániku pojištění může dojít několika způsoby, a to například:

- u pojištění na dobu určitou po uplynutí doby pojištění,
- dohodou mezi pojistitelem a pojistníkem,

⁴ Zdroj [3]

- výpovědí ze strany pojistníka i pojistitele,
- nezaplacením pojistného,
- odstoupením od smlouvy a to jak ze strany pojistitele tak i pojistníka,
- odmítnutím plnění pojistitelem,
- zánikem pojistného nebezpečí nebo pojištěné věci, změnou vlastnictví,
- smrtí pojištěné osoby či zánikem pojištěné právnické osoby.

Znalost základních pojmů nám pomůže v lepší orientaci v oblasti pojištění a porozumění této vědní disciplíně.

1.6 Podmínky pro existenci pojištění

Aby vůbec pojištění mohlo vzniknout, musí splňovat základní podmínky. Tyto podmínky jsou:

- **Zájem o pojištění** – existují osoby, které chtějí přenést rizika, s nimiž se setkají, na další osobu, a jsou za to ochotni zaplatit určitou peněžní částku.
- **Dosažitelnost pojištění** – to znamená, že existuje nejméně jeden dosažitelný pojistitel, který je ochoten za daných podmínek, rizika převzít a který je schopen poskytnout pojistné plnění po vzniku pojistné události.

Z toho vyplývá, že pro existenci pojišťování musí existovat nejméně dva účastníci. Zájemců o předání rizika a zájemců ochotných tato rizika přijmout, je omezené množství. Z tohoto důvodu se pojišťování stává věcí nabídky a poptávky, a tím vzniká pojistný trh.

[8]

2 Terorismus

O čem vlastně mluvíme, když se řekne terorismus? Čemu jsou vystaveni lidé, kteří byli oběťmi teroristického útoku?

Základní charakteristikou terorismu je, že na rozdíl od vojenských jednotek teroristické skupiny útočí bez předchozího varování (vyhlášení války) a jejich přípravy na úder probíhají skrytě. Je velice obtížné tyto přípravy rozpoznat či dokonce překazit. Státy, které jsou zasaženy, jsou postaveny do role napadeného objektu. [4]

Teroristické skupiny uplatňují tzv. nepřímou strategii, to znamená, že se zásadně vyhýbají čelnímu souboji, napadají zákeřně a nečekaně. Společnost zasahují v nejcitlivějších a nejzranitelnějších bodech. I při nízkých počtech a finančních nákladech dosahují velkých ničivých účinků s velkým psychologickým dopadem.

„Terorismus nikdy nepůsobí přímo. Útok je vždy nástrojem nátlaku na toho, kdo se musí rozhodnout, jak se má po teroristické akci zachovat.“⁵

O terorismus se jedná například v těchto situacích: je-li spáchán atentát v době míru a jeho obětí je demokraticky zvolený politik, útok na vojáky, kteří mají status nebojových jednotek a další.

Teroristický útok je určen k šíření strachu, k oslabování hospodářské síly zasaženého státu.

2.1 Vývojové formy podob terorismu

Existují tři hlavní vývojové formy podoby terorismu a to: národní, mezinárodní a globální. Národní terorismus je uskutečňován uvnitř hranic státu s cílem vynutit si zásadní změny ve vnitřní politice onoho státu.

Další formou terorismu je mezinárodní terorismus, takto je označován takový terorismus, jehož útoky směřují přes státní hranice. Jde zde nejen o změny ve vnitřní politice, ale také o vynucování změn v zahraniční politice napadeného státu.

Dalo by se říci, že globální terorismus v plné síle nastoupil od roku 11. 9. 2001 při útoku na americká „dvojčata“. Teroristické sítě organizace jsou rozprostřeny po celém světě. Tyto skupiny se snaží o to, aby svým cílům zasadila co nejtěžší ránu. Při útoku 11. 9. 2001 byli oběťmi lidé z celého světa.

⁵ Zdroj: [4]

2.2 Demonstrativní a destruktivní terorismus

„Demonstrativní terorismus, který se více zaměřuje na politické soupeření než na násilí, se snaží přilákat co největší pozornost veřejnosti k problému považovanému za křivdu. Nejčastěji jde o braní rukojmích, únosy letadel, nebo výbuchy, na které se dopředu upozorní, aby bylo pokud možno co nejméně obětí na lidských životech.“⁶ Tento způsob boje si osvojila zejména španělská ETA.

Naproti tomu destruktivní terorismus se soustředí na zabíjení vytypovaných představitelů společenských kruhů. To znamená, že útoky směřují jen na určitý druh lidí. Důležité je, kdo konkrétně přijde o život, většinou jsou to osoby na vysokých postech v hierarchii, jež mají velkou moc a mohli tak prosadit rozhodnutí teroristů, které požadovali.

Naproti tomu při sebevražedných útocích se nejedná o demonstrativní akce, ani o cílené zabíjení vybraných lidí. Jde o necílené zabíjení, jehož smyslem je usmrtit co nejvíce lidí, přestože je jasné, že se jedná o nevinné lidi.

2.3 Teroristické útoky

Teroristé se snaží využít publicity vyvolané násilnými útoky k ovlivnění veřejnosti ve svůj prospěch. Teroristické metody mohou být: bombové výhružky, bombové útoky, únosy osob a dopravních prostředků, držení rukojmí, vraždy, zastrašování a hrozby, vydírání, sabotáže, desinformace, použití chemických, biologických zbraní a teoreticky i atomových zbraní. [21]

V české legislativě můžeme najít vysvětlení co si představit pod pojmem teroristický útok v zákoně č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. Podle §311 rozumíme teroristickým útokem:⁷

„(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla,

a, provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví,

b, zmocní se rukojmí nebo provede únos,

⁶ Zdroj: [4]

⁷ Zdroj: [28]

c, zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, včetně informačního systému, pevnou plošinu na pevninské mělčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, veřejné prostranství nebo majetek s cílem ohrozit tím lidské životy, bezpečnost uvedeného zařízení, systému nebo prostranství anebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,

d, naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje s cílem ohrozit tím lidské životy nebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,

e, zmocní se letadla, lodi nebo jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo nad ním vykonává kontrolu, anebo zničí nebo vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu nebo sdělí důležitou nepravdivou informaci, čímž ohrozí život nebo zdraví lidí, bezpečnost takového dopravního prostředku anebo vydá majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,

f, nedovoleně vyrábí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušnin, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou zbraň, anebo provádí nedovolený výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou, nebo

g, vydá lidi v obecné nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody na pět až patnáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.“

2.3.1 Příklady teroristických útoků

Příklady teroristických útoků, které jsem vybrala, jsou: útok 11. září 2001 na Světové obchodní centrum v New Yorku, teroristické útoky v roce 2004 v Madridu a 7. července 2005 v Londýně.

Den 11. 9. 2001 se zapsal do paměti nejednoho člověka a snad každý si vybaví hrůzy toho dne. Byla unesena 4 letadla, dvě z nich narazila do věží Světového obchodního centra v New Yorku. Tuto srážku nepřežil nikdo na palubě letadla a mnoho lidí uvnitř budov.

Třetí letadlo narazilo do Pentagonu a čtvrté letadlo se zřítilo v neobydlené oblasti v Pensylvánii po souboji mezi teroristy a pasažéry, jež bojovali o ovládnutí letadla.

Většina obětí byli civilisté, kteří pocházeli z 90 zemí. Zemřelo 2 993 lidí a 6 291 jich bylo zraněno. [23]

Dalším teroristickým útokem byl bombový útok proti vlakovému systému v Madridu dne 11. března 2004. Vybuchlo 10 bomb, další tři nálože byly zneškodněny policií. Při těchto útocích zemřelo 191 lidí a téměř 2 000 jich bylo zraněno. [25]

A v neposlední řadě teroristický útok 7. července 2005 v Londýně. Kde došlo k sérii bombových útoků, respektive ke čtyřem. Tři bomby explodovaly v metru a čtvrtá v autobusu. Tento útok si vyžádal 56 mrtvých a okolo 700 raněných. [24]

Při těchto i dalších teroristických útocích jsou vždy velké ztráty na lidských životech a majetku lidí.

3 Pojištění proti terorismu

O pojištění proti terorismu se začalo mluvit po teroristickém útoku 11. září 2001 v USA.

Protiteroristické pojištění je druh pojištění sjednaný za účelem pokrytí potencionálních ztrát, které by mohly nastat v důsledku teroristických aktivit.

Tento druh pojištění se díky své náročnosti v případě pojistného plnění řadí mezi obtížné pojistné produkty. Pro pojišťovny je velice těžké předvídat pravděpodobnost teroristického útoku a potencionální závazek pojišťoven je obrovský. Například po teroristickém útoku 11. září 2001 byly odhadované ztráty 31.7 bilionů dolarů (což je kolem 537,6 bilionů korun při dnešním kurzu). Tyto ztráty mohou dosahovat vysoké hodnoty a v případě uzavření pojistné smlouvy by pojišťovně vznikalo velké pojistné plnění. Jednotlivé pojistné události, sami o sobě nemusí mít velkou finanční zátěž, ale pokud dojde k teroristickému útoku, mohou se tyto pojistné události razantním způsobem navýšit. Pokud by k takovému navýšení došlo, pojišťovny by se mohly dostat do problémů s vyplácením pojistného plnění. [26]

Kombinace nejistoty a budoucí možné obrovské ztráty činí stanovení pojistného velice obtížnou záležitostí. Většina pojišťoven proto má pojištění proti terorismu vyloučen a tato výluka je uvedena v pojistných podmínkách. A to u pojistného krytí v případě nehody (úrazu), tak také z pojištění majetku. Jinde vyžadují potvrzení o poskytnutí pojistného krytí.

Pojištění terorismu může pojišťovat jakýkoliv typ pojišťovací společnosti zajišťující, že zaplatí příslušnou částku, pokud by mělo dojít k zničení, poškození či jinému poškození v důsledku teroristických událostí.

Existuje mnoho druhů pojištění proti terorismu od ochrany majetku, výrobku až po pojištění v případě únosu a výkupného. Existuje i ochrana v případě cestovního pojištění.

V některých zemích, zvláště v těch, ve kterých již k teroristickému útoku došlo, nemusí být pojistitelé toto pojištění ochotni poskytnout. Náklady na výplaty po teroristickém útoku mohou být v řádu milionů či bilionů.

V některých zemích se vlády pokoušejí zmírnit obavy pojistitelů, tím že pojišťovny ujišťují o pomoci společnostem při provádění obrovských plateb v případě tragédie. [27]

Roku 2002 prezident USA G. Bush podepsal zákon o protiteroristickém pojištění (TRIA). Jeho cílem byla znovu nastartovat ekonomiku, která se kvůli teroristickým útokům

zpomalila. Součástí zákona je federální program, v jehož rámci je třeba, aby soukromé společnosti, které mají v úmyslu investovat v zahraničí, spolu s pojišťovnami, zvažovaly rizika a investovaly s ohledem na to jaké je v které zemi riziko teroristického útoku. [10]

26. prosince roku 2007 byla prodloužena platnost tohoto zákona, až do roku 2014. Došlo také k rozšíření a přejmenování na Terrorism Risk Insurance Program Reauthorization Act. Tento program zajišťuje pojišťovnám pocit, že případný teroristický útok na jejich klienty, společnost nezničí. Toto partnerství s americkou vládou v podstatě umožňuje pojišťovnám nabízet pojištění jakémukoli subjektu či jednotlivci. [27]

Potřeby průmyslu

Koncentrace rizika je dalším faktorem určujícím dostupnost pojištění proti terorismu. Vzhledem k velkým ztrátám při útocích 2001, soustředěných na World Trade Center, byli dopravci zasaženi velkými ztrátami soustředěnými na jednom centralizovaném místě. Pojistitelé se snaží rozšířit pokrytí širší geografické oblasti, než jsou ostatní celková nebezpečí, jako jsou například povodně. [26]

Modelování rizika

Pojišťovací společnosti používají přístup, který je podobný přístupu používaném u přírodních katastrof. Švýcarská zpráva jako krátkodobé řešení navrhla, že v případě, kdy je poptávka po krytí terorismu větší než nabídka, je možné propojení vlády a soukromých zdrojů, za účelem snazšího přechodu. V této situaci má vláda dvě funkce. První je stanovit pravidla k překonání nedostatku kapacity. A druhou funkcí je, že stát se v krajním řešení stává pojistitelem. [26]

3.1 Pojištění proti terorismu podle zemí

Nizozemsko

Pojištění plateb spojených s terorismem se omezují na 1 miliardu eur za rok. Tato částka je pro všechny pojišťovny dohromady. Týká se to pojištění majetku, ale také životního pojištění, zdravotního pojištění a dalších. [26]

Spojené státy americké

26. prosince 2007 prezident Spojených států podepsal rozšíření a prodloužení zákona na ochranu proti terorismu (TRIA). Návrh byl přijat pod názvem TRIREA (Terrorism Risk Insurance Revision and Extension Act). Tento zákon byl prodloužen až do roku 2014.

Zákon rozšiřuje dočasný program, který umožňuje transparentní systém sdílení veřejných a soukromých nákladů za pojištěné ztráty vyplývající z teroristických aktivit. Na začátku TRIREA obsahoval několik nových ustanovení, včetně povinného zpřístupnění klauzule pro pokrytí NCBR (jaderné, chemické, biologické a radiační) a na konci byl stanoven rozdíl mezi domácí a zahraniční akcí.

Pojistný trh spojených států nabízí pokrytí většiny velkých společností, které toto pojištění mají ve svých strategiích. Cena pojistné smlouvy závisí na tom, kde klienti sídlí a jak velký je limit, který kupují. [26]

Irák

V Bagdádu je k dispozici uzavření osobního pojištění proti terorismu. Tuto informaci uvádí deník New York Times. Jedna pojišťovací společnost nabízí toto pojištění za 90 dolarů, a pokud je zákazník obětí teroristické akce v následujícím roce, zaplatí dědicové 3.500 dolarů. [26]

Velká Británie

Ve Velké Británii v návaznosti na bombu v roce 1992, všechny britské pojišťovny zastavily krytí komerčního pojištění terorismu s účinností od 1. ledna 1993. Pojištění domů zůstalo nedotčené. V důsledku toho, že vláda a pojišťovnictví se sídlem Pool Re, je financována především z prémie vyplacených pojistníkům, vládní záruky fondu musí být vráceny z budoucího pojistného. K dnešnímu dni nebyla nutná žádná státní podpora.

Podle politického programu The Real Estate Roundtable, je dlouhodobý program pojištění terorismu k dispozici v těchto zemích: Austrálie, Rakousko, Finsko, Francie, Německo, Izrael, Namibie, Nizozemsko, Rusko, Jižní Afrika, Španělsko, Švýcarsko, Turecko a Velká Británie. [26]

4 Dostupnost pojištění v případě teroristického útoku v ČR

Jak už bylo řečeno, problematika pojištění terorismu je značně komplikovaná a v případě pojistných plnění pro pojišťovny velmi náročná. Přesto se pojišťovny v některých zemích společně s vládou snaží zmírnit případné dopady těchto událostí. Jak je to však v České republice? Je možné nechat pojistit sebe či svůj majetek proti následkům teroristických aktivit?

Snažila jsem se zjistit, jak jsme na tom v České republice v oblasti této problematiky. Kontaktovala jsem celkem 29 pojišťoven⁸, které svou činnost provádí na českém pojistném trhu. Osloveným institucím jsem zaslala email⁹, ve kterém jsem se dotazovala na dostupnost služeb v oblasti terorismu v jejich pojišťovně. Kontaktované pojišťovny byly instituce poskytující jak životní i neživotní pojištění. V následující tabulce můžeme vidět zaměření těchto institucí.

Tab. č. 1 Zaměření kontaktovaných pojišťoven

Poskytující životní pojištění	Poskytující neživotní pojištění	Poskytující životní i neživotní pojištění
3	9	17

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě zjištěných údajů

V rámci této práce jsem se zaměřila u pojištění osob na úrazové a cestovní pojištění a dále pak na pojištění majetku.

Pojištění proti terorismu je značně náročná pojišťovací disciplína, a proto má většina pojišťoven terorismus uveden ve výlukách v pojistných podmínkách.

Výluky z pojištění – občanské války nebo válečné události, aktivní účast na nepokojích, trestných činech, teroristických akcích a sabotážích, atomové výbuchy, i radiace.

Všechny pojišťovny mají ve výlukách poznámku o tom, že pokud je pojištěný součástí nějaké teroristické akce, tedy sám se na ní podílí, pak se na něho nevztahuje jakékoli pojistné plnění a v případě úrazu či trvalých následků nedostane pojištěný nic.

Je to zcela logické, protože pokud je klient součástí příprav nebo samotného útoku, byly by pojišťovny hloupé, kdyby pojistné plnění za takových podmínek vyplácely. Navíc také

⁸ Příloha č. 2

⁹ Příloha č. 3

pokud dojde u takto angažovaného pojištěného k úmrtí, můžeme mluvit o sebevraždě. Tento způsob smrti je také v pojistných podmínkách vyloučen jako důvod k výplatě pojistného plnění oprávněným osobám pokud pojištěný zemře do dvou let od uzavření smlouvy a je to považováno za pojistný podvod.

Ty samé podmínky platí i pro pojištění majetku. Pokud je pojistník nebo pojištěný součástí takových plánů není vyplaceno pojistné plnění.

4.1 Odpovědi oslovených pojišťoven

Z oslovených 29 pojišťoven z oblasti životního i neživotního pojištění, mi na můj email odpovědělo 23 těchto institucí. Pojišťovněm, od kterých jsem nedostala odpověď na můj první email, jsem zaslala další, ale ani na ten nereagovaly.

Tab. č. 2 Vyjádření oslovených pojišťoven

Odpovědělo	23
Neodpovědělo	6

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě zjištěných údajů

Podle získaných odpovědí jsem zjistila, že získat pojištění proti terorismu není snadné. Samotný produkt pojištění proti terorismu nenabízí žádná z pojišťoven na českém trhu. Co se týče úrazového pojištění, pokud se klient teroristické akce nezúčastňuje z vlastní iniciativy, je tedy pasivní obětí, je mu vyplaceno pojistné plnění po přezkoumání situace, v opačném případě nikoli.

Všechny oslovené pojišťovny se vesměs shodly na tom, že zpravidla každá pojišťovna má terorismus uveden ve výlukách, protože jde o vysoké riziko.

Většina pojišťoven mi na můj dotaz odpověděla velice stručně, protože dané pojištění ani ve svém portfoliu nemají a ani neplánují takovéto pojištění zavést. Některé z dopisů však obsahovaly více než oznámení, nemáme a nechystáme se zavést. Shrnutí některých z nich je na následujících řádcích.

Komerční pojišťovna, a. s.

Komerční pojišťovna, a. s., odpověděla, že v oblasti cestovního pojištění sjednává pojištění léčebných výloh v zahraničí. V pojistných podmínkách k cestovnímu pojištění je ve všeobecných výlukách z pojištění uvedeno, že pojištění se mimo jiné nevztahuje na škody, které vznikly následkem válečných událostí, jinými ozbrojenými konflikty, v důsledku

teroristických aktů a jiných násilných jednání motivovaných politicky, sociálně nebo nábožensky.

Aviva životní pojišťovna, a. s.

Aviva životní pojišťovna, a. s. oznámila, že i v jejich podmínkách je terorismus součástí výluk. V jejich podmínkách je možné nalézt tuto výluk:

Pojistitel však vyplatí oprávněné osobě odkupné při výluce plnění pro případ smrti pojištěného, tedy:

b, při pojištěného v přímé nebo nepřímé souvislosti s válečnými událostmi, se vzpourou, s povstáním, s občanskými nepokoji nebo s aktivní účastí pojištěného na násilné akci. [11]

V těchto podmínkách se dále dočteme o dalších výlukách z připojištění. V úrazovém pojištění a v pojištění pro případ nemoci, zejména tedy v připojištění smrti úrazem, v připojištění trvalých následků úrazu, v invalidním pojištění a dalších nevzniká nárok na pojistné plnění, pokud pojistná událost nastala v přímé nebo nepřímé souvislosti s válečnými událostmi, se vzpourou, povstáním, občanskými nepokoji nebo s aktivní účastí pojištěného na násilné akci.

Česká pojišťovna

Česká pojišťovna v pojištění majetku a odpovědnosti občanů má standardně škody vzniklé následkem teroristického aktu vyloučeny, stejně jako následkem válečných událostí, vzpoury, povstání atd.

Pojišťovna je však v některých případech ochotna udělat kompromis. V individuálních případech, jako např. při konání summitu Měnového fondu v Praze roku 2002, jsou ochotni s klientem jednat, učinit vstřícný krok a umožnit sjednání pojištění.

Ancico pojišťovna, a. s.

Vyjádření této pojišťovny znělo tak, že v případě vycestování pojištěného do zahraničí, kdy by se dotyčný stal pasivní obětí teroristického útoku a nebude se jednat o zemi ve válečném stavu, občanské válce apod., pojistné plnění bude vyplaceno podle pojistných podmínek životního nebo úrazového pojištění.

Jak je vidět samostatný produkt pojištění proti terorismu nenabízí žádná pojišťovna a to jak v oblasti pojištění osob tak při pojištění majetku. Česká pojišťovna je ochotna za určitých

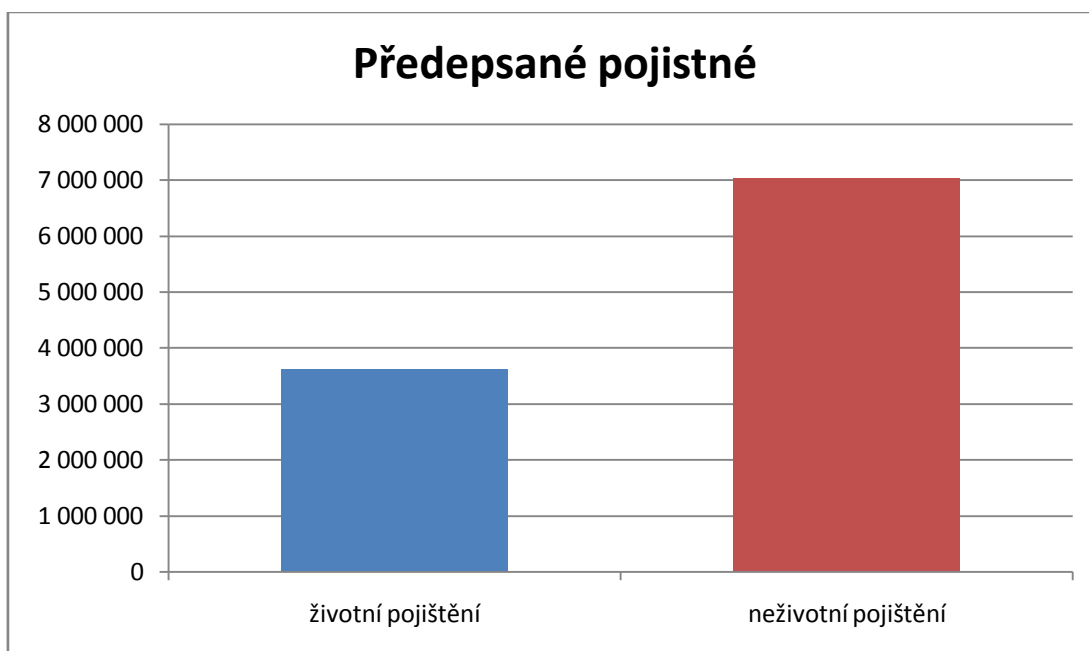
situaci přistupovat k případu individuálně a je s klientem ochotna jednat a případně i sjednat pojištění. Pojišťovna Allianz, a. s., a Kooperativa pojišťovna, a. s., poskytují pojištění léčebných výloh v zahraničí i v případě následků teroristického útoku. Pojištěním terorismu se na českém pojistném trhu zabývá jedna zahraniční pojišťovna s pobočkou v České republice, pojišťovna se nazývá Chartis Europe, s. a.. Tato pojišťovna se zabývá pojištěním proti terorismu v oblasti pojištění osob i pojištění majetku.

4.2 Pojišťovna Allianz, a. s.

Pojišťovna Allianz, a. s. vstoupila na český trh v roce 1993. Nabízí pojištění jak pro primární klienty, tak pro firmy. Nabízí jak životní pojištění tak neživotní pojištění. Pojišťovna Allianz má 11 regionálních ředitelství a více než 1 900 pojišťovacích poradců. V posledních letech je tato pojišťovna třetí největší pojišťovnou na českém pojistném trhu. [9]

Počet uzavřených pojistných smluv v roce 2009 činil 221 103 v životním pojištění a 1 014 302 v neživotním pojištění. V roce 2010 dosáhla společnost hrubého předepsaného pojistného 10,651 mld. Kč, z toho bylo 7,030 mld. Kč v neživotním a 3,620 mld. Kč životním pojištění. [12]

Graf č. 2 Předepsané pojistné za rok 2010 pojišťovny Allianz, a. s., (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě údajů ČAP

4.2.1 Pojištění proti terorismu v pojišťovně Allianz

Allianz pojišťovna, a. s., se jako jedna z prvních pojišťoven na českém pojistném trhu rozhodla, zahrnou terorismus do pojištění léčebných výloh v zahraničí spojená s terorismem. Krytí rizika terorismu je v tomto pojištění zahrnuto bez poplatků.

Pojištění majetku proti teroristickému útoku pojišťovna Allianz, a. s., neposkytuje a má terorismus uveden ve výlukách pojistných podmínek.

Při pojištění osob, tedy životní pojištění, závažné onemocnění, pojištění ušlého výdělku a dalších, obecně platí, že následky teroristických útoků jsou vyloučeny z pojistné ochrany.

Terorismus je v těchto případech vyloučen z povinnosti pojistného plnění, pokud není ve smlouvě stanoveno jinak.

Výluky z pojištění¹⁰

Není-li v pojistné smlouvě dohodnuto jinak, není pojistitel povinen poskytnout pojistné plnění za pojistné události:

- vzniklé válkou, invazi, činnosti zahraničního nepřítele, vojenskými akcemi (bez ohledu na to, zda byla vyhlášena válka či nikoliv), občanskou válkou, povstáním, vzpourou, vzbouřením, sročením, stávkou, výlukou, občanskými nepokoji, vojenskou či uzurpovanou mocí, represivními zásahy státních orgánů a bezpečnostních složek státu, skupinou osob se zlým úmyslem, lidí jednajících pro politickou organizaci nebo ve spojení s ní, spiknutím, vyvlastněním, zabavením pro vojenské účely, zničením nebo poškozením z pokynu vlády působící *de jure*¹¹ nebo *de facto*¹².

V pojistných podmínkách¹³ cestovního pojištění se o terorismu zmiňují takto:

Pojištění pro případ terorismu

Pojištění rizik související s terorismem se vztahuje pouze na léčebné výlohy v zahraničí.

Pojištění pro případ terorismu se nevztahuje na osoby, které se jakýmkoli způsobem podílely či podílejí na přípravě, organizování či provedení teroristického útoku nebo osoby, které vycestovaly do oblasti teroristickým útokem zasažené nebo ohrožené, nebo

¹⁰ Pojistné podmínky Allianz pojišťovny, a.s., zdroj [9]

¹¹ Význam znamená „dle práva“

¹² Význam pojmu „*de facto*“ – ve skutečnosti nebo v praxi

¹³ Všeobecné pojistné podmínky Allianz pojišťovny pro cestovní pojištění, zdroj [9]

v takové oblasti zůstávají před varování státních orgánů České republiky, státních orgánů jiných států či významným mezinárodních institucí.

Následkem teroristického útoku může dojít k určitému omezení či znemožnění možnosti poskytovat v dané oblasti asistenční služby. V takovém případě budou pojištěnému po návratu do České republiky zpětně uhrazeny účelně vynaložené náklady po předložení originálních účtů.

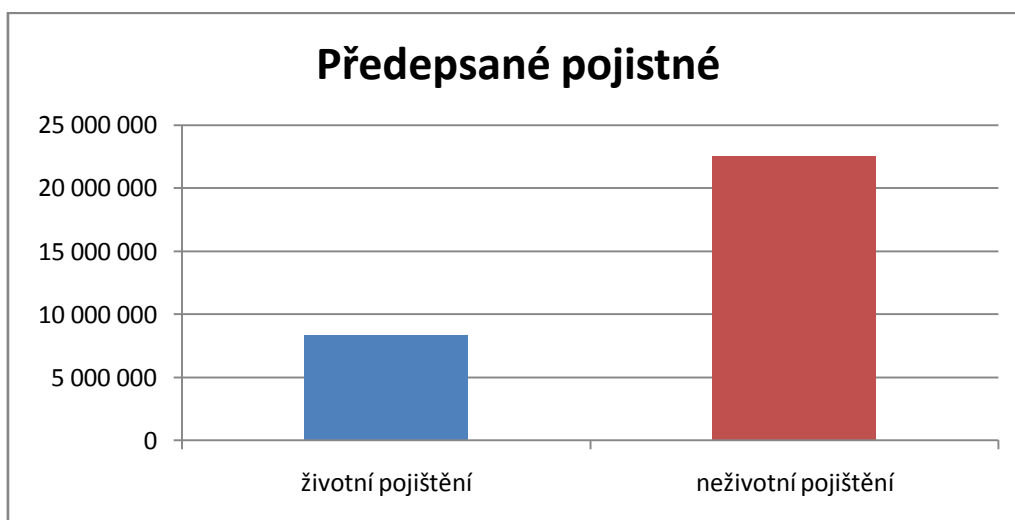
Pojišťovna Allianz, a. s., je první pojišťovnou, která začala pojišťovat a v současnosti pojišťuje rizika související s terorismem u léčebných výloh v zahraničí, jež jsou sjednávány v rámci cestovního pojištění. Limit plnění je omezen na jednu pojistnou událost výší 1 500 000,- Kč.

4.3 Kooperativa pojišťovna, a. s.

Kooperativa pojišťovna, a. s. byla založena roku 1991 jako první komerční pojišťovna na území bývalého Československa. Kooperativa je univerzální pojišťovnou. Nabízí služby životního a neživotního pojištění pro občany i pro firmy. Kooperativa se stala druhou největší pojišťovnou na českém trhu. [20]

Počet uzavřených pojistných smluv v roce 2009 činil 866 140 v životním pojištění a 3 068 900 v neživotním pojištění. V roce 2010 dosáhla společnost hrubého předepsaného pojistného 30,895 mld. Kč, z toho bylo 22,538 mld. Kč v neživotním a 8,357 mld. Kč životním pojištění. [12]

Graf č. 3 Předepsané pojistné za rok 2010 Kooperativa pojišťovna, a. s., (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě údajů ČAP

4.3.1 Pojištění proti terorismu v Kooperativa pojišťovna, a. s.

Pojišťovna Kooperativa je další pojistnou institucí, která se přidala k pojišťovně Allianz a nabízí krytí léčebných výloh v zahraničí způsobených teroristickým útokem jako součást cestovního pojištění. Pojištění majetku proti terorismu stejně jako Allianz pojišťovna neposkytuje a má terorismus uveden ve výlukách. [20]

V případě cestovního pojištění je terorismus uveden ve výlukách všeobecných pojistných podmínek. Zmiňují se o něm následovně¹⁴:

- Z pojištění nevzniká právo na plnění za škody vzniklé následkem teroristických útoků (tj. předem připravené promyšlené použití násilí nebo hrozby násilí obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím mají být splněny politické, náboženské nebo ideologické požadavky); to neplatí pro pojištění LVZ.
- Škody vzniklé teroristickým útokem jsou v této pojišťovně hrazeny v pojištění léčebných výloh v zahraničí, kde nabízí více možností pojištění.

Pojištění LVZ se však nevztahuje na všechna území. Oblast pojištění je opět ošetřena v pojistných podmínkách.

Pojištění léčebných výloh v zahraničí se nevztahuje na území:

- státu, ve kterém pojištěný v rozporu s příslušnými zákony daného státu neoprávněně pobývá,
- České republiky.

Pojištění pro případ terorismu¹⁵

- Pojištění léčebných výloh v zahraničí se vztahuje i na škodu na životě nebo zdraví, která byla pojištěnému způsobena v souvislosti s teroristickým činem.
- Pokud jakékoli státní orgány ČR (zejm. ministerstvo zahraničních věcí ČR, Úřad vlády ČR apod.) nebo státní orgány jiných států či významné mezinárodní instituce ohlásily, že se v dané zemi (oblasti) očekává teroristický útok nebo že do dané země (oblasti) nedoporučují cestovat (dále jen „rizikové země“), a pojištěný přesto do rizikové země vycestuje nebo z rizikové země neprodleně neodcestuje, pokud se v době tohoto hlášení v rizikové zemi nachází, a bude mu způsobena škoda na

¹⁴ Zdroj [20]

¹⁵ Zdroj [20]

životě nebo zdraví v souvislosti s teroristickým činem, nemá nárok na pojistné plnění.

- V případě, že následkem teroristického útoku je znemožněno poskytovat v dané oblasti asistenční služby, budou pojištěnému náklady vynaložené na LVZ uhrazeny po předložení originálů účtů po návratu do České republiky.

V případě pojištění léčebných výloh v zahraničí rozumíme, že se jedná o akutní onemocnění, úraz nebo smrt pojištěného v zahraničí. Pojistiteli zde vzniká povinnost poskytnout pojistné plnění.

Limit pojistného plnění na jednu pojistnou událost je:

- U varianty Klasik 1 500 000 Kč
- Varianta Plus 3 000 000 Kč

4.4 Pojišťovna Chartis Europe, s. a.

Pojišťovna Chartis patří v oblasti neživotního prostředí k největším světovým společnostem. Své pobočky má ve více než 160 zemích a má více než 45 milionů klientů. Své pojištění nabízí jak jednotlivcům, tak zájemcům z řad podniků. Tato pojišťovna se snaží dát svým klientům možnost pojistit se proti jakémukoli riziku. Chartis má rozsáhlou nabídku produktů a služeb, stabilní finanční sílu a snaží se o důkladnou likvidaci pojistných událostí. Pro klienty pojišťovny to znamená možnost vybrat si pojistné produkty, jež jsou jim, tzv. ušité na míru podle jejich konkrétních požadavků.

Svou činnost v České republice započali v roce 1992 jako první americko-česká pojišťovna, a. s., která poskytovala jak životní tak neživotní pojištění. V roce 2000 vznikla rozdělením pojišťovny samostatná pojišťovna AIG Czech republic, a. s., zaměřená na neživotní pojištění.

Od července roku 2009 začaly všechny neživotní pojišťovny po celém světě podnikat pod značkou CHARTIS. Následkem toho se změnil název na CHARTIS EUROPE s. a., pobočka pro Českou republiku.

Společnost CHARTIS EUROPE S. A., je registrována ve Francii a řízena francouzským regulátorem pojišťovnictví - the Autorité de Contrôle des Assurances et des Mutuelles (ACAM). Na konci roku 2008 CHARTIS EUROPE S. A. disponovala kapitálem vyšším než 1,3 miliardy EUR, s mírou solventnosti 510%. Tato skutečnost znamená, že společnost může nést vyšší míru rizika a zároveň je ujištěním pro klienty, že pojišťovna CHARTIS

EUROPE S. A. je kapitálově silná a finančně zdravá společnost schopná plnit své závazky.
[15]

4.4.1 Pojištění proti terorismu v pojišťovně CHARTIS EUROPE s. a.

Pojišťovna Chartis má širokou nabídku služeb jak v oblasti pojištění osob, tak i majetku. Pojistný produkt pojištění násilností a terorismu je jedním z nich. Tento pojistný produkt nezabrání teroristickému útoku, ale může zmírnit dopady, které tato událost může způsobit. Předmětem tohoto pojištění může být z hlediska firmy hmotný majetek nebo přerušení provozu. Hmotný majetek je pro firmu důležitým prostředkem, který realizuje tržby. Pokud by došlo k jeho poškození či dokonce zničení dojde ke snížení nebo úplnému zastavení produkce. Pokud jde o přerušení provozu je důvod jasný. Při přerušení provozu, firma nemůže vyrábět, a tudíž nemůže dosahovat tržeb. Na jejich situaci ovšem nehledí jejich obchodní partneři, vůči kterým musí podnik hradit závazky.

V tomto produktu se lze pojistit proti těmto rizikům:

- terorismus¹⁶
- sabotáže
- vzpoury
- státní převrat
- výtržnosti, sročení
- stávky
- občanské nepokoje.

Toto pojištění je sjednáno na základě individuálních požadavků klienta a na posouzení případných rizik. Limit plnění je omezen kapacitou interního zajištění pojišťovny CHARTIS, to však plně postačuje rizikům až do částek cca 1 mld. Kč.

Pojištění majetku si sjednávají především podniky, ale může si je sjednat i jedinec. Podmínkou je, že objem jeho majetku musí být větší než cca 350 mil. Kč. [15]

V oblasti pojištění osob poskytují ochranu proti terorismu při sjednání pojištění úrazu a cestovního pojištění. V současné době eviduje společnost Chartis Europe 22 pojistných

¹⁶ terorismus je zde definován jako nezákonné použití násilí vůči osobám či majetku za účelem dosažení politických záměrů. Cílem je zastrašit a přinutit vládu či jednotlivce ke změně jednání, záměrů apod.

smluv s pojištěním rizika terorismu. Výše limitu je vždy individuálně nabízena na základě požadavku klienta. Zatím společnost ještě nenarazila na pojistnou částku, kterou by nebyla schopna nabídnuta. Nejčastěji se objevuje pojistná částka v rozmezí 1 – 2 mil. Kč. S ohledem na fakt, že pojištění je vždy nabízeno na základě požadavku klienta, nemají žádné pevné produkty, které by bylo možné "vystavit" na internet. Pro rizika pojištění terorismu je důležité vědět, v jakých oblastech se pojištěné osoby budou pohybovat. Jedná-li se o velmi rizikové oblasti (Irák, Afghánistán a podobně), je pojistné krytí šité na míru bezpečnostním opatřením, které klient vynakládá na ochranu pojištěných osob. Do dnešního dne nemají v evidenci pojistnou událost spojenou s rizikem terorismu.

4.5 Porovnání pojištění proti terorismu

Jak již bylo řečeno, pojišťovny Allianz a Kooperativa v současné době nabízí pojistný produkt cestovního pojištění, ve kterém se pojištění léčebných výloh v zahraničí vztahuje i na události spojené s teroristickými akcemi. Oba pojistné produkty jsou v tomto případě srovnatelné a téměř totožné, liší se jen možností, že pojišťovna Allianz má tři pojistné produkty, kdežto Kooperativa nabízí volbu ze dvou možností.

Allianz pojišťovna, a. s. nabízí volbu ze tří možností a to pojistné produkty cestovní pojištění Platinum, Gold a Silver. Z hlediska krytí LVZ se od sebe tyto produkty neliší a má plnění neomezené, ovšem pokud se jedná o případ terorismu, je limit stanoven. Riziko je příliš vysoké, a tak je určen limit, který u této společnosti činí 1 500 000 Kč na jednu pojistnou událost u všech tří pojistných produktů.

Kooperativa má možnost výběru ze dvou možností a to pojistný produkt KOLUMBUS KLASIK, kde jsou nižší limity pojistného plnění a KOLUMBUS PLUS s vyššími limity pojistného plnění. U produktu KLASIK je pojistné plnění LVZ do částky shodné s Allianz pojišťovnou, a to na částku 1 500 000 Kč. U pojistného produktu PLUS je to do hodnoty 3 000 000 Kč.

Pokud by naším jediným hodnotícím kritériem bylo pouze hledisko krytí terorismu, jeví se jako nejvýhodnější pojistný produkt PLUS, protože jeho pojistné krytí je nejvyšší.

Z dosažených informací jsem zjistila, že za poslední dva roky nebylo vyplaceno pojistné krytí způsobené teroristickou akcí, ani v jedné z uvedených pojišťoven.

Tab. č. 3 Limity pojistného plnění LVZ spojené s terorismem u pojišťoven Allianz a Kooperativa (v Kč)

Pojišťovna	Cestovní pojištění	Limity pojistného krytí
Allianz	Platinum	1 500 000
	Gold	1 500 000
	Silver	1 500 000
Kooperativa	Klasik	1 500 000
	Plus	3 000 000

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě získaných informací

Chartis nabízí několik produktů cestovního pojištění, z nichž jsem vybrala Travel Guard jednorázové cestovní pojištění, určené zejména pro jednotlivce. Při sjednání se nám dostane plno výhod. Co se týká přímo terorismu, v tomto pojistném produktu se opět projevuje v oblasti léčebných výloh v zahraničí. Zde je pojistné krytí až do částky 15 000 000 Kč.

Dále má v nabídce pojistný produkt CHARTIS Traveler, který je vhodný zejména pro zabezpečení zaměstnanců na zahraničních pracovních cestách, tedy pro osoby, které během roku opakovaně cestují do zahraničí, ať už pracovní či soukromě. Zde jsou tři varianty a to Platinum, Gold a Silver.

Tab. č. 4 Pojistné krytí produktu CHARTIS Traveler (v Kč)

Přehled pojistného krytí	Silver	Gold	Platinum
Pojištění léčebných výloh	1 250 000	1 250 000	neomezeno

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě získaných informací z CHARTIS EUROPE S. A.

Pojišťovnu CHARTIS jsem zařadila samostatně, protože z pohledu pojištění terorismu nemá na českém trhu téměř žádnou konkurenci. Tato pojišťovna pojišťuje jak osoby, tak majetek a vždy s výhodným pojistným plněním. Velkým plusovým bodem této pojišťovny je její přístup ke klientovi. Ten spočívá v tom, že pojistný produkt ušije klientovi na míru.

5 Index ohrožení terorismem

Britská společnost Maplecroft se zabývá zjišťováním rizik v různých zemích, a to rizik politických, ekonomických, sociálních a environmentálních, které ovlivňují nové příležitosti pro podnikání.

Maplecroft provádí pečlivý výzkum a podává odpovědi na otázku, čemu čelí dnešní globální podnikání. Slouží jako nástroj na sledování a pomáhá nahlédnout do nejnáročnějších politických, ekonomických, sociálních a environmentálních rizik.

Produkty této společnosti jsou používány světovými společnostmi napříč všemi odvětvími, vlády, agentury OSN a mezinárodní nevládní organizace. Například banky používají indexů na zjištění rizik, společnosti využívají jejich indexy k porozumění investičního rizika a manažeři dodavatelského řetězce používají tyto nástroje ke sledování „due diligence“.¹⁷

Tato společnost má více než 500 indexů rizika a ukazatelů, více než 100 interaktivních map a zpracovává hloubkové zprávy. Tyto zdroje poskytují okamžitou možnost nahlédnutí do klíčových oblastí: globální, politická, právní, lidská práva, změny klimatu. Flexibilita této společnosti umožňuje podávat analýzu rizik pro každý region, zemi, odvětví, firmy.

Cílem činnosti této společnosti je firmám pomoci k určení, řízení a zmírňování globálního rizika v jejich činnosti. [16]

5.1 Index teroristické hrozby

Terorismus Risk Index (TRI) je vyvinut poradenskou firmou v oblasti globálních rizik, Maplecroft. Tato firma umožňuje organizacím identifikovat a sledovat rizika terorismu pro lidskou bezpečnost a mezinárodní aktiva. Index je tvořen daty od června 2009 do června 2010, zahrnuje posouzení počtu četnosti teroristických incidentů a intenzity útoků, které zahrnují počet obětí za útok. Zahrnuje i informace o stanovení počtu útoků v letech 2007 a 2009 a podává pohled na to, zda je země v dlouhotrvajícím nebezpečí ze strany militantních skupin, které v dané oblasti operují. [16]

Index teroristické hrozby sestavovaný společností Maplecroft je sestavován podle počtu a intenzity teroristických atentátů v uplynulém roce a podle celkové situace v dané zemi.

¹⁷ Neboli právní audit

V letošním žebříčku, který byl sestavován, vypadá první desítka nejnebezpečnějších zemí následovně:

1. Somálsko
2. Pákistán
3. Irák
4. Afghánistán
5. Palestinská území
6. Kolumbie
7. Thajsko
8. Filipíny
9. Jemen
10. Rusko

Všech deset zemí bylo zařazeno do kategorie „extreme risk“, tedy extrémní riziko terorismu.

V Somálsku bylo od června 2009 do června 2011 zaznamenáno 556 teroristických útoků, při nichž, jak ve své zprávě uvádí Maplecroft, bylo zabito 1437 lidí a 3 408 lidí bylo zraněno. Násilí v této zemi, je spojeno především s činností militantní islamistické skupiny Šabáb, která je napojena na mezinárodní teroristickou síť Al-Káida. Loni bylo Somálsko v žebříčku na čtvrtém místě, v letošním roce je na vrcholu žebříčku.

Na rozdíl od Somálska se v této skupině poprvé ocitl Jemen. V zemi došlo k výraznému nárůstu teroristických incidentů, jen za poslední sledované období, zde došlo ke 109 útokům. Tato skutečnost má souvislost se zvýšenou aktivitou regionální větve Al-Káidy. Jako příklad můžeme uvést, že v nedávné době došlo k pokusu propašovat balíčky s výbušninami do nákladních letadel směřujících do USA.

Oproti loňskému roku si pohoršilo i Rusko, které bylo loni patnácté. Propad o pět míst je důsledkem zvýšeného počtu útoků severokavkazských separatistů.

Vůbec nejhůře je na tom Řecko, které bylo v loňské tabulce na 57. místě. Letos se dostalo až na 24. místo a to kvůli násilnostem krajně levicových skupin. Mezi červnem 2009 a červnem 2010 došlo v zemi ke 180 útokům. Druhou nejohroženější evropskou zemí je Španělsko, které je na 27. místě.

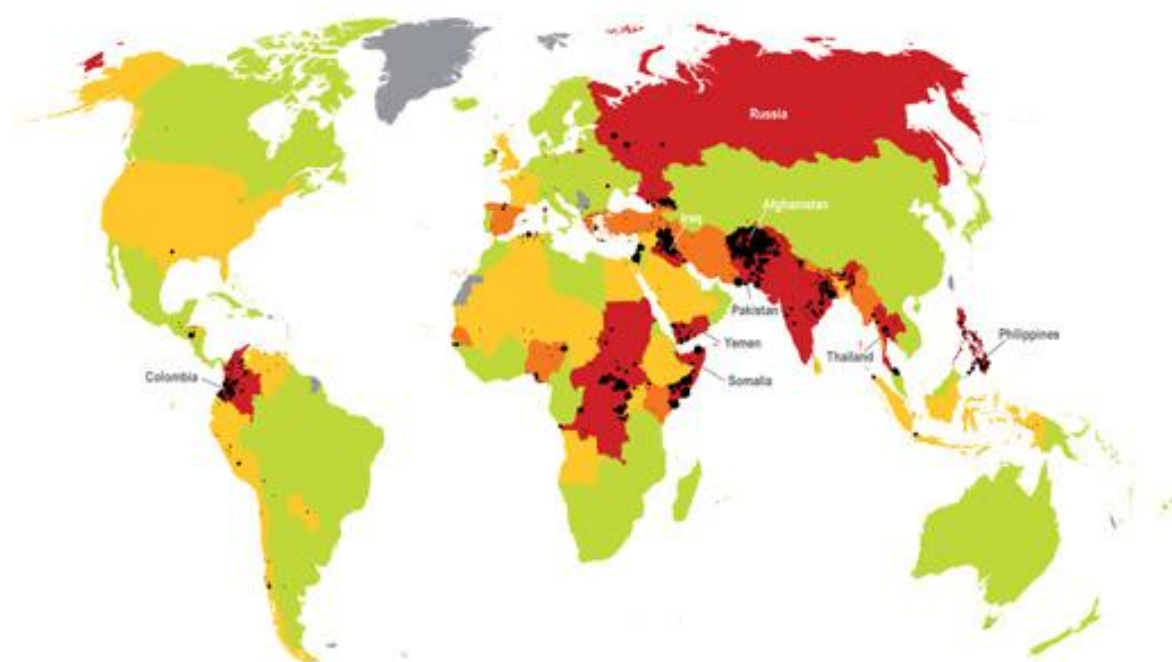
Naopak nejlepší skok k lepšímu letos zaznamenal Alžír. Z loňského sedmého místa se posunul až na místo 36. Z hlediska tohoto indexu je tak na tom lépe než Spojené státy, ty si pro letošní rok vysloužily 33. místo.

Výrazný pokles rizika byl i v Indii, i když nadále zůstává zařazeno mezi tzv. „extrémní“, v loňském roce bylo na sedmé příčce, letos je patnácté. Indie zaznamenala mezi červnem 2009 a červnem 2010 celkem 749 teroristických útoků.

Žádná ze západních ekonomik se neocitla v kategorii „extrémně rizikové“, např. USA je na 33. místě. Z větších evropských zemí skončila na 44. místě Francie, Velká Británie na 46. místě. Tyto země spadají do kategorie „středního rizika“. Dalším větší evropskou zemí je Německo, které je na 70. místě a spadá do kategorie „nízkého rizika“. Do této kategorie patří např. i Kanada, které patří 67. místo. [13, 16]

Na následujícím obrázku můžeme vidět mapu světa na, které jsou barevným rozlišením zobrazené míry rizika jednotlivých zemí. Do kategorie „extrémní“ riziko spadá 16 zemí.

Obr. č. 3 Index teroristické hrozby

Legenda – velikost rizika	
Extrémní	
Vysoké	
Střední	
Nízké	
Žádná data	

Zdroj: <http://www.maplecroft.com/about/news/terrorism.html>

5.2 Expertíza rizika terorismu na pojišťovnictví

Jak společnosti, které se chystají investovat v zahraničí, tak i pojišťovny by měli zvažovat rizika a investovat s ohledem na to, jaké je v zemi do které chtějí investovat riziko teroristického útoku.

Jedna z globálních pojišťovacích společností AON, začala od roku 2003 vydávat materiál, nazývaný Terrorism Risk Insurance Expertise, volně přeloženo jako „Expertíza rizika na pojišťovnictví“. Tato zpráva je vytvářena každoročně a je přístupná uživatelům, kteří se zaregistrují. Hlavním bodem této zprávy je tzv. „známkování“ jednotlivých zemí, které se zobrazuje na mapu světa.

Tato zpráva nabízí propracovaný model, který jejich klientům pomáhá analyzovat riziko podnikání v jednotlivých zemích světa z hlediska ohrožení ze strany terorismu. Databáze obsahuje 5 300 cílů, 24 metod útoku a vytváří 127 000 možných scénářů událostí. Na základě těchto informací se může firma rozhodnout, zda bude v dané zemi investovat.

Firma AON se zabývá vytvářením analýz i mimo terorismu, a to s ohledem na jiné situace, jako jsou: okradení, přepadení, podvedení a další. [18]

Metodologie používaná společností AON je následující: země jsou známkovány podle „barevných stupňů“ Homeland Advisory System Ministerstva vnitřní bezpečnosti USA.

Obr. č. 4 Barevné stupně Homeland Advisory System

Zdroj: [18]

Země, které patří do jednotlivých škál:

Naprosté riziko: Irák, Indie, Pákistán, Somálsko, Jemen, Afghánistán.

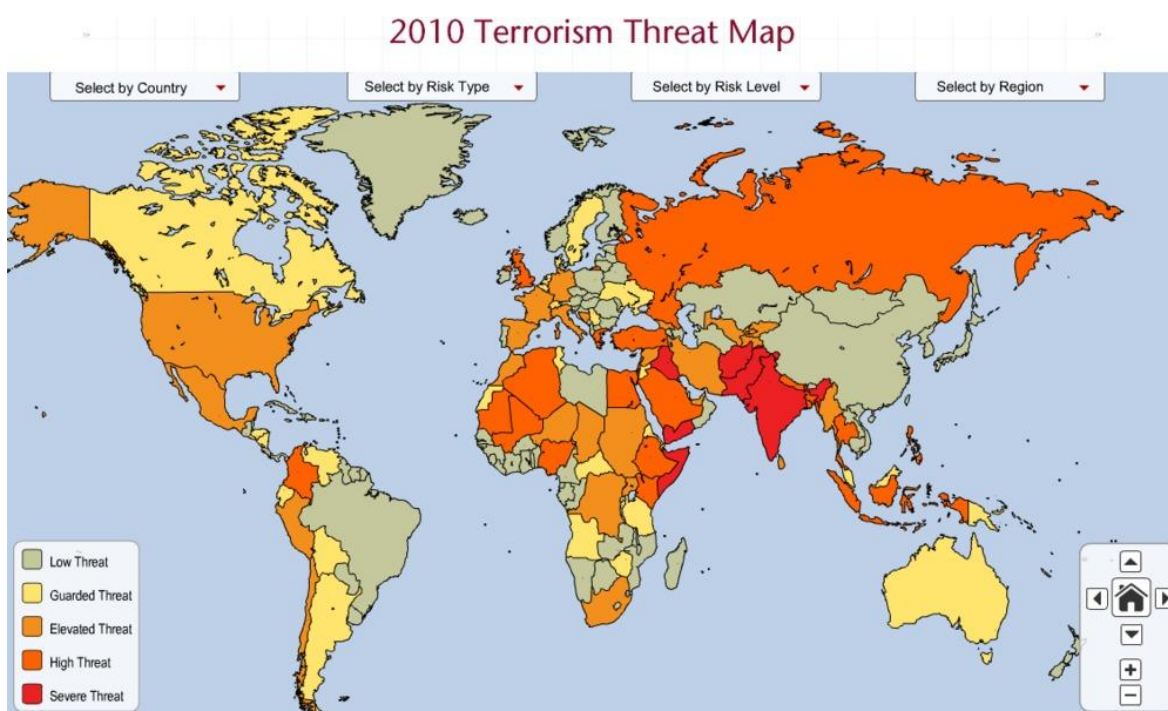
Vysoké riziko: Rusko, Kolumbie, Spojené království, Řecko, Egypt, Nigérie, Keňa, Thajsko, Indonésie, Nepál a další.

Zvýšené riziko: USA, Mexiko, Německo, Španělsko, Francie, Itálie, Súdán a další.

Riziko vyžadující ostražitost: Kanada, Švédsko, Belgie, Švýcarsko, Austrálie, Ukrajina a další.

Nízké riziko: ČR, Norsko, Finsko, Čína, Irsko, Polsko, Slovensko, Brazílie a další. [10]

Obr. č. 5 Mapa rizika terorismu

Zdroj: [10]

Tato mapa poskytuje údaje o celkovém množství teroristických hrozeb ve více než 200 zemích po celém světě, stejně jako informace o aktivních skupinách v jednotlivých zemích. Podobné expertízy nedělá jen firma AON, ale například již zmíněná Maplecroft a jiné instituce.

5.3 Nejnavštěvovanější země českými turisty

Podle dostupných informací z databáze ČSÚ je možné zjistit nejnavštěvovanější destinace, které čeští turisté navštěvují. V následující tabulce můžeme vidět seznam deseti zemí za rok 2009, které byly našimi turisty navštěvovány nejvíce

Tab. č. 5 Nejnavštěvovanější země českými turisty (v tis.)

UMÍSTĚNÍ	ZEMĚ	POČET TURISTŮ
1	Chorvatsko	814
2	Slovensko	662
3	Itálie	553
4	Řecko	393
5	Rakousko	257
6	Francie	184
7	Egypt	177
8	Spojené království	145
9	Maďarsko	119
10	Španělsko	118

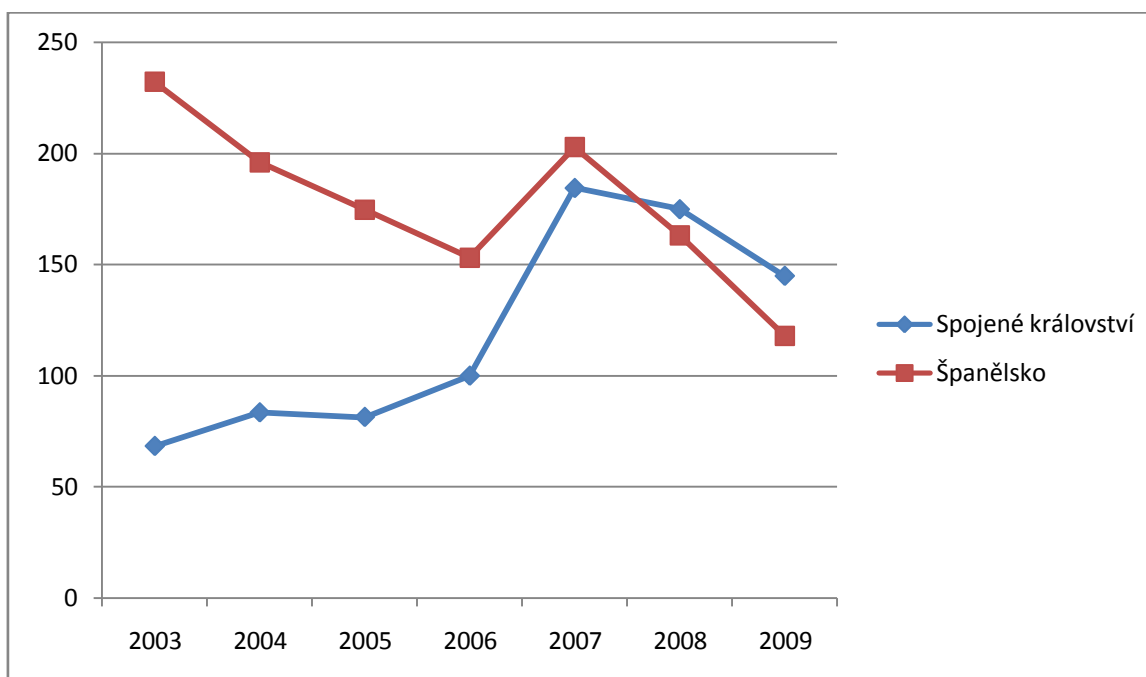
Zdroj: vlastní konstrukce na základě informací z ČSÚ[14]

Jak můžeme vidět, v tabulce se nevyskytuje žádná země, kterou by „index ohrožení terorismu“, tvořený společností Maplecroft, označil za „extrémně riskantní“. Ze zemí o, kterých máme informace, týkající se teroristického ohrožení se zde vyskytuje Francie (44. místo), Spojené království (46. místo) a nejhůře je na tom Španělsko (27. místo). Všechny tyto země spadají do kategorie „střední riziko“.

Otázkou je, zda lidé, kteří cestují do zahraničí, jsou ovlivněni hrozbou terorismu. Tento index ohrožení terorismem slouží převážně firmám k zjištění rizikovosti trhu dané země ve, které chtějí podnikat. Proto je také tento index na stránkách společnosti Maplecroft ve svém plném rozsahu dispozici pouze po registraci do jejich systému. Pokud se chce občan informovat o situaci v zemi, do které se chystá vycestovat, může se informovat na stránkách Ministerstva zahraničních věcí. Pokud je v dané zemi nebezpečí teroristického útoku, či nějaké občanské nepokoje a další, ministerstvo má o této situaci informace na svých stránkách.

Na následujících grafech můžeme vidět počet lidí, kteří cestovali do zahraničí v letech 2003 – 2009, do Spojeného království, kde roku 2005 došlo k teroristickým útokům a Španělsko, kde roku 2009 došlo k bombovým útokům.

Graf č. 4 Počet cest do Spojeného království a Španělska v letech 2003 – 2009 (v tis.)

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě informací z ČSÚ[14]

Tyto údaje si zobrazíme i v tabulce:

Tab. č. 6 Počet cest do Spojeného království a Španělska v letech 2003 – 2009 (v tis.)

ROK	POČET CEST	
	SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ	ŠPANĚLSKO
2003	68	232
2004	83	196
2005	81	175
2006	100	153
2007	184	203
2008	175	163
2009	145	118

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě informací z ČSÚ[14]

Na daném grafu a tabulce můžeme vidět, že zahraniční cesty do Spojeného království začaly růst po roce 2005. V tomto roce došlo ve Velké Británii k teroristickému útoku. Turismus do této země se z hlediska českých turistů nijak výrazně nezměnil a ve srovnání s předchozími lety spíše stagnoval. V roce 2007 došlo ke zvýšení cest do Spojeného

království. Počet cest se zvýšil oproti předchozímu roku téměř na dvojnásobek. Je možné, že k této změně došlo v důsledku zlepšení pocitu bezpečí v této zemi. Lidé se zřejmě cítili bezpečněji, z hlediska možného teroristického útoku. Velká Británie se i v následujících letech těší přízni českých turistů.

Španělsko si v předchozích letech stálo ve statistice lépe než Velká Británie. V roce 2004 došlo k teroristickému útoku v Madridu a následkem toho začal turismus do této země klesat. K teroristickému útoku došlo i v roce 2006 na madridském letišti. K bombovému útoku došlo také v roce 2009. Podle grafu můžeme vidět, že lidé na tyto události reagují. Strach je důležitým faktorem. Pokud mají lidé pocit, že jim nic nehrozí, rádi do dané země cestují, pokud však mají pocit nebezpečí, zvažují, zda se do dané země vydat.

Egypt je další zemí, která patří k oblíbeným destinacím českých turistů. Celkově je na sedmém místě. Egypt v této době patří mezi vysoce rizikové země. K útokům zde dochází celkem často, v letech 2004 – 2006, bylo několik teroristických útoků, při kterých bylo dohromady zraněno více než 430 lidí, a více jak 130 lidí zahynulo. Tyto události turismus do Egypta, z hlediska českých turistů, příliš neovlivnily. Zájem začal klesat až po roce 2006, poté zase začal růst, v posledních letech, ale opět klesá. Za vinu můžeme dávat teroristické útoky a politickou situaci, která se v posledních letech vyostřila v protivládní nepokoje. Přesné výsledky za rok 2010 ještě nejsou známe, ale předpokládá se pokles cest.

Tab. č. 7 Počet cest do Egypta

ROK	POČET CEST
2004	97
2005	151
2006	229
2007	185
2008	242
2009	177

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě informací z ČSÚ[14]

Jak je vidět, lidé stále cestují, i když je v dané zemi možné riziko projevu terorismu. Ochrana, kterou si můžou při cestě do zahraničí zajistit, je cestovní pojištění. V České republice poskytuje pojišťovna Allianz, a. s., a Kooperativa pojišťovna, a. s., krytí teroristického rizika, a to v krytí léčebných výloh v zahraničí. Bohužel se mi nepodařilo sehnat výsledky uzavřených pojistných smluv na LVZ a jejich následného plnění. Pro

představu kolik bylo předepsané pojistné, a kolik bylo vyplaceného pojistného plnění za období 2007 – 2009, uvádím tabulku a graf, které znázorňují objem těchto položek. Tyto údaje ukazují výsledky členů České asociace pojišťoven.

Tab. č. 8 Výsledky členů ČAP – cestovní pojištění (v tis. Kč)

Ukazatel	2009	2008	2007
Předepsané pojistné	1 728 234	1 781 173	1 528 152
z toho: LVZ	1 291 564	1 260 043	964 151
Vyplacené pojistné plnění	484 085	462 874	456 757

Zdroj: Vlastní konstrukce na základě informací z výroční zprávy ČAP 2009

Ze získaných informací vyplývá, že zatím žádná ze dvou pojišťoven (Allianz a Kooperativa), které mají zahrnutý terorismus do LVZ, nemusela vyplácet pojistné plnění z důvodu teroristického útoku. Pojišťovna Chartis Europe také nemusela vyplácet pojistné plnění způsobené následkem teroristické akce.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit dostupnost pojištění v případě teroristického útoku na území České republiky, a to jak v oblasti pojištění osob, tak i pojištění majetku. Tento cíl byl splněn, s následujícími výsledky.

Zjistila jsem, že pojistit se proti tomuto riziku na českém pojistném trhu, není jednoduché. Z pohledu pojištění majetku, zde není téměř možnost pojistit se proti tomuto riziku. Česká republika patří mezi země s nízkou pravděpodobností teroristického útoku, a tak pojišťovny nevidí příliš důvod toto pojištění zavádět. Ale například Česká pojišťovna je ochotna za určitých situací, o takovémto pojištění uvažovat. Další pojišťovnou, která toto pojištění poskytuje je pojišťovna Chartis Europe, s. a., která pojištění majetku poskytuje jak jednotlivcům, tak podnikatelům. Objem jejich celkového majetku musí však přesáhnout částku vyšší jak cca 350 mil. Kč.

Co se týká pojištění osob, nemá žádná pojišťovna samostatný produkt. U životního pojištění v případě, že dojde k pojistnému plnění následkem teroristického útoku, přistupují pojišťovny individuálně. U neživotního pojištění osob, zahrnují pojišťovny Allianz a Kooperativa do cestovního pojištění, konkrétně do krytí léčebných výloh v zahraničí, i krytí následků terorismu. Obě tyto pojišťovny mají limit tohoto plnění u Allianz pojišťovny je to částka 1 500 000 Kč a u Kooperativy je to buď, 1 500 000 Kč nebo 3 000 000 Kč. Pojišťovna Chartis pojišťuje terorismus jak v pojištění úrazu, tak v cestovním pojištění. Žádnou konkrétní hranici pojistného krytí nemá stanovenou, protože ke každému klientovi přistupuje individuálně a pojistnou smlouvu, šijí klientovi tzv. na míru.

Získat tedy pojištění proti riziku terorismu na území České republiky je možné, ale ne u všech pojistných institucí na českém pojistném trhu.

Použitá literatura

Knižní zdroje

- [1] ČERNOHORSKÝ, Jan. *Základy financí: distanční opora*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. 181 s. ISBN 978-80-7395-203-7.
- [2] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
- [3] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vydání. Praha: Ekopress, 2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [4] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7367-540-0.
- [5] HRADEC, Milan; ZÁRYBNICKÁ, Jana. *Vybrané statě z pojišťovnictví*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2003. 115 s. ISBN 80-86754-09-X.
- [6] KAHOUN, Vilém; VURM, Vladimír; KUČEROVÁ, Božena. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. 1. vydání. Praha: Triton, 2008. 87 s. ISBN 978-80-7387-130-7.
- [7] TICHÝ, Milík. *Ovládání rizika: Analýza a management*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 396 s. ISBN 80-7179-415-5.
- [8] VOŽENÍLEK, Václav; CHLAŇ, Alexander. *Pojišťovnictví*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 139 s. ISBN 80-7194-564-1.

Internetové zdroje

- [9] *Allianz pojišťovna* [online]. 2000-2011 [cit. 2011-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.allianz.cz/>>.
- [10] *AON* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.aon.com/risk-services/terrorism-risk-map/index.html>>.
- [11] *Aviva* [online]. 2007 [cit. 2011-04-21]. Všeobecné pojistné podmínky. Dostupné z WWW: <<http://www.aviva-pojistovna.cz/cz/ke-stazeni/vseobecne-pojistne-podminky>>.
- [12] *Česká asociace pojišťoven* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.cap.cz/default.aspx>>.
- [13] *České noviny* [online]. 15.11.2010 [cit. 2011-04-21]. Somálsko v čele žebříčku zemí podle úrovně teroristické hrozby. Dostupné z WWW: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/somalsko-v-cele-zebricku-zemi-podle-urovne-teroristicke-hrozby/556732&id_seznam=8057>.

- [14] ČSÚ [online]. 2010 [cit. 2011-04-21]. Obyvatelstvo - časové řady. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/oby_cr>.
- [15] *Chartis Europe* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Dostupné z WWW: <http://www.chartisinsurance.com/home_878_208253.html>.
- [16] *Maplecroft* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.maplecroft.com/>>.
- [17] *Město Vsetín* [online]. 2010 [cit. 2011-04-21]. Typ a zdroje terorismu. Dostupné z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/bezpeci/brevir/static/dokumenty/prestupky_a_trestne_ciny/terorismus/terorismus.htm#Doporu%C4%8Den%C3%AD>.
- [18] *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2011-04-21]. Je možné měřit míru ohrožení země terorismem?. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/aon.pdf>.
- [19] *Pojištění.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-04-21]. Předepsané pojistné. Dostupné z WWW: <<http://www.pojisteni.cz/clanky/a/100/predepsane-pojistne.html>>.
- [20] *Pojišťovna Kooperativa* [online]. 2010 [cit. 2011-04-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.koop.cz/>>.
- [21] Terorismus. In Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Terorismus>>.
- [22] *Tn. nova.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Teroristé útočí i na turisty. Přehled útoků v Egyptě. Dostupné z WWW: <<http://tn.nova.cz/zpravy/zahranici/teroriste-utoci-i-na-turisty-prehled-utoku-v-egypte.html>>.
- [23] *Wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Teroristické útoky 11. září 2001. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Teroristick%C3%A9_%C3%BAtoky_11._z%C3%A1r%C5%99%C3%AD_2001>.
- [24] *Wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Teroristické útoky v Londýně. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Teroristick%C3%A9_%C3%BAtoky_v_Lond%C3%BDn%C4%9B_v_roce_2005>.
- [25] *Wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Teroristické útoky v Madridu v roce 2004. Dostupné z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Terroristick%C3%A9_atoky_v_Madridu_v_roce_2004>.

[26] *Wikipedia.org* [online]. 2011 [cit. 2011-04-21]. Terrorism insurance. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Terrorism_insurance>.

[27] *WisegEEK* [online]. 2011 [cit. 2011-04-20]. What is terrorism insurance?. Dostupné z WWW: <<http://www.wisegEEK.com/what-is-terrorism-insurance.htm>>.

Zákony

[28] Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví

[29] Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Příloha č. 1

Členění životního a neživotního pojištění podle zákona o pojišťovnictví

Členění životního pojištění podle Zákona o pojišťovnictví: ..

- Pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného
- Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí
- Důchodové pojištění
- Pojištění podle bodů 1 až 3 spojené s investičním fondem
- Kapitálové činnosti
- Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci, je-li doplňkem pojištění podle tříd 1 až 5.

Členění neživotního pojištění podle Zákona o pojišťovnictví:

- Úrazové pojištění
 - o s jednorázovým plněním
 - o s plněním povahy náhrady škody
 - o s kombinovaným plněním
- cestujících
- Pojištění nemoci
 - o s jednorázovým plněním
 - o s plněním povahy náhrady škody
 - o s kombinovaným plněním
- smluvní zdravotní pojištění
- Pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích jiných než drážních vozidlech
 - o motorových
 - o nemotorových
- Pojištění škod na drážních vozidlech
- Pojištění škod na leteckých dopravních prostředcích
- Pojištění škod na plavidlech
 - o Vnitrozemských
 - o Námořních

- Pojištění přepravovaných věcí včetně zavazadel a jiného majetku bez ohledu na použitý dopravní prostředek
- Pojištění škod na majetku jiném než uvedeném v bodě 3 až 7, způsobených
 - o Požárem
 - o Výbuchem
 - o Vichřicí
 - o Přírodními živly jinými než vichřicí (např. blesk, povodně, záplavy)
 - o Jadernou energií
 - o Sesuvem nebo poklesem půdy
- Pojištění jiných škod na majetku jiném než uvedeném v bodě 3 až 7 vzniklých krupobitím nebo mrazem anebo jinými příčinami (např. loupeží, krádeží nebo škody způsobené lesní zvěří), nejsou-li tyto příčiny zahrnuty v odvětví č. 8, včetně pojištění škod na hospodářských zvířatech způsobených nákazou nebo jinými příčinami
- Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající
 - o Z provozu pozemního motorového a jeho přípojného vozidla
 - o Z provozu drážního vozidla
 - o Z činnosti dopravce
- Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití leteckého dopravního prostředku, včetně odpovědnosti dopravce
- Pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo užití vnitrozemského nebo námořního plavidla, včetně odpovědnosti dopravce
- Všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu jinou než uvedenou v odvětvích č. 10 až 12,
 - o Odpovědnost za škodu na životním prostředí
 - o Odpovědnost za škodu způsobenou jaderným zařízením
 - o Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku
- Ostatní
 - o Pojištění úvěru
 - o Obecná platební neschopnost
 - o Vývozní úvěr
 - o Splátkový úvěr
 - o Hypoteční úvěr
 - o Zemědělský úvěr

- Pojištění záruky (kauce)
- Přímé záruky
- Nepřímé záruky
- Pojištění různých finančních ztrát vyplývajících
 - Z výkonu povolání
 - Z nedostatečného příjmu
 - Ze špatných povětrnostních podmínek
 - Ze ztráty zisku
 - Ze stálých nákladů
 - Z nepředvídaných obchodních výdajů
 - Ze ztráty tržní hodnoty
 - Ze ztráty pravidelného zdroje příjmů
 - Z jiné nepřímé obchodní finanční ztráty
 - Z ostatních finančních ztrát
- Pojištění právní ochrany
- Pojištění pomoci osobám v nouzi během cestování nebo pobytu mimo místa svého bydliště, včetně pojištění finančních ztrát bezprostředně souvisejících s cestováním (asistenční služby)“

Příloha č. 2

Seznam oslovených pojišťoven

AEGON pojišťovna, a.s. – životní a neživotní pojišťovna

Allianz pojišťovna, a.s. – univerzální pojišťovna

Amcico pojišťovna, a.s. – smíšená pojišťovna

Aviva životní pojišťovna, a.s.

AXA Pojišťovna, a.s. – neživotní i životní pojišťovna

Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo – neživotní pojištění

Česká podnikatelská pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

Česká pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

ČSOB pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

Deutscher Ring Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku – životní pojišťovna

Direct pojišťovna, a.s. – neživotní pojišťovna

Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s. – neživotní pojištění

Generali Pojišťovna a. s. – **životní i neživotní pojištění**

HALALI, všeobecná pojišťovna, a. s. – neživotní pojištění

Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

Chartis Europe, s.a. – neživotní pojištění

ING pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

Komerční pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

MAXIMA pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

Pojišťovna CARDIF PRO VITA, a. s. – životní i neživotní pojišťovna

Kooperativa pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojišťovna

Pojišťovna České spořitelny, a.s. – životní pojištění

Servisní pojišťovna, a.s. – neživotní pojištění

Slavia pojišťovna, a.s. – neživotní pojištění

TRIGLAV pojišťovna, a.s. – neživotní pojištění

UNIQA pojišťovna, a.s. – životní i neživotní pojištění

Victoria-volksbanken pojišťovna, a.s. – životní i neživotní

Vitalitas pojišťovna, a.s. – neživotní pojištění

WÜSTENROT pojišťovna, a.s. – neživotní i životní

Příloha č. 3

Zaslaný dopis

Dobrý den,

jmenuji se Martina Čápková a jsem studentkou Univerzity Pardubice. Obracím se na Vás s prosbou o pomoc při zpracování mé bakalářské práce na téma: "Pojištění v případě teroristického útoku".

Ve své práci se zabývám dostupností tohoto druhu pojištění na území České republiky. Jak pojištění osob, tak pojištění majetku.

Ráda bych Vás požádala o vyjádření postoje k tomuto druhu pojištění, zda je či není v nabídce Vaší společnosti. A pokud není, zda o zavedení tohoto pojištění uvažujete. V případě, že se tímto pojištěním zabýváte, bych Vás ráda požádala o jakékoliv dostupné podklady k tomuto pojištění.

Předem děkuji za odpověď Martina Čápková